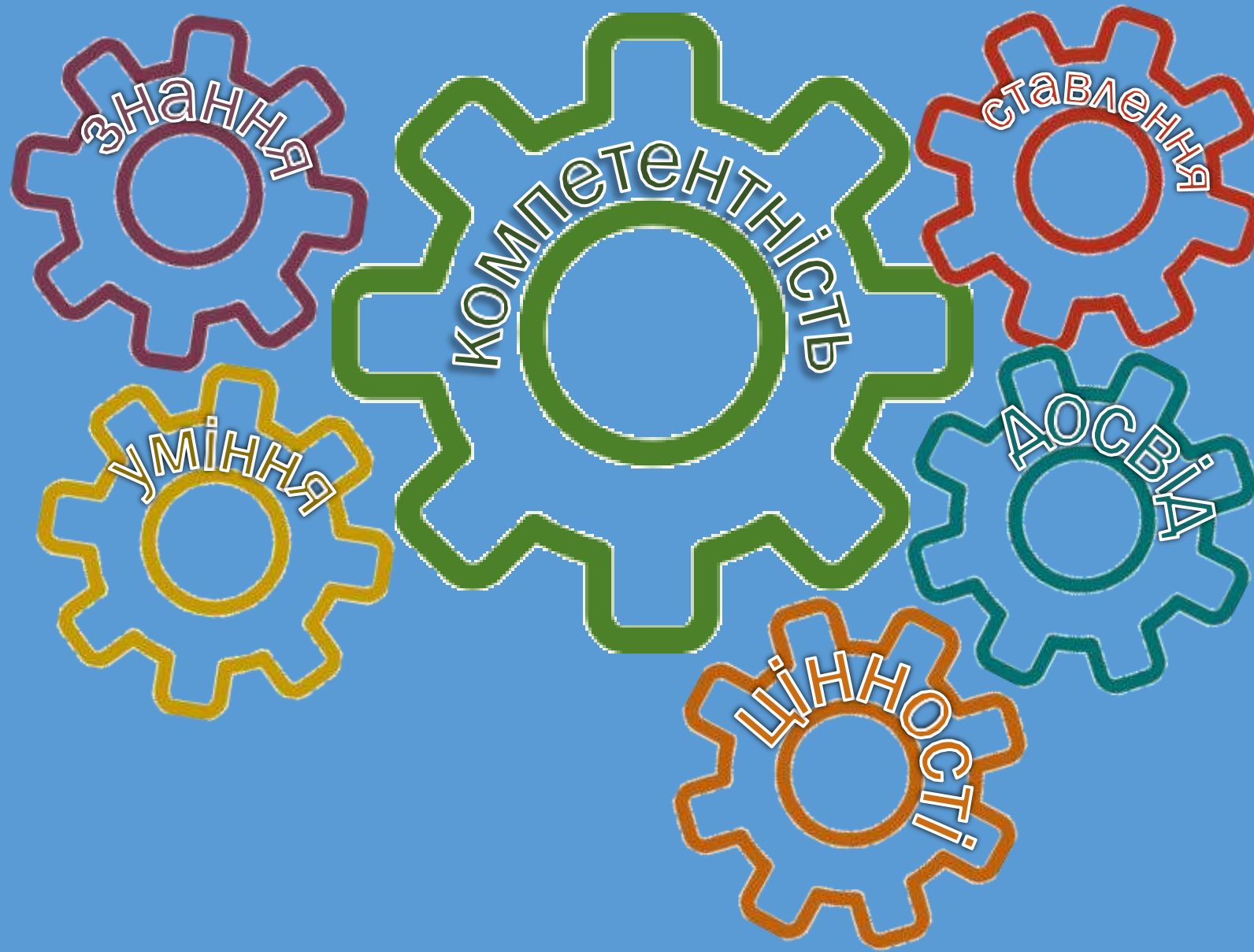

ФОРМУВАННЯ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
УПРОДОВЖ
ОДНОГО УРОКУ
СЛОВЕСНОСТІ

ПЛАН

1. Комунікативна компетентність як об'єкт, результат, кінцева мета навчання мови .
2. Текст як багатофункційна мовна й лінводидактична одиниця. Текстоцентричний підхід.
3. Як досягти головних цілей уроку мови?
4. Модель 5E. Реалізація в навчальному процесі.

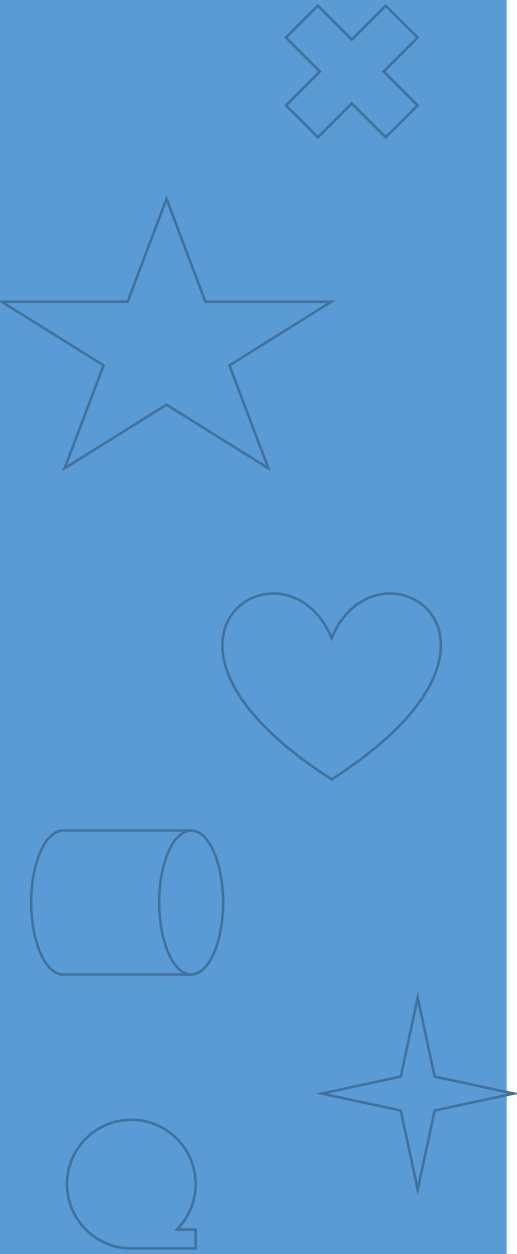

КОМПЕТЕНЦІЯ — це суспільно запитаний рівень знань, умінь і навичок у певній сфері діяльності людини, а **КОМПЕТЕНТНІСТЬ** — набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, що включає знання, вміння і навички, досвід, цінності, емоції, ставлення,

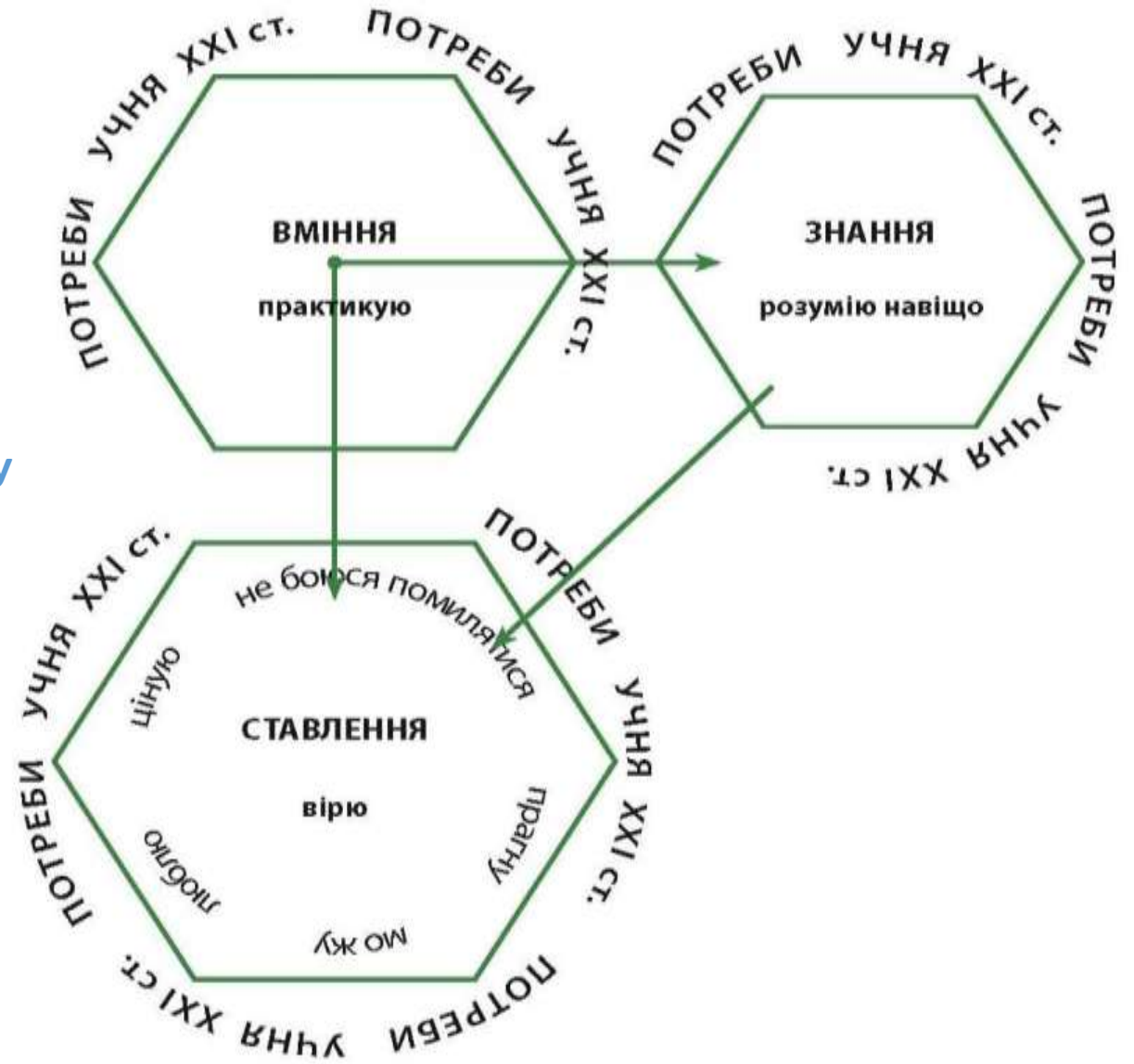

Основні компетентності, які формує базова середня освіта

- 1 Вільне володіння державною мовою
- 2 Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами
- 3 Математична компетентність
- 4 Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій
- 5 Інноваційність
- 6 Екологічна компетентність
- 7 Інформаційно-комунікаційна компетентність
- 8 Навчання впродовж життя
- 9 Громадянські та соціальні компетентності
- 10 Культурна компетентність
- 11 Підприємливість і фінансова грамотність

**МОДЕЛЬ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО
ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОЦЕСІ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ШКОЛИ**

❑ Компетенція — це суспільно запитаний рівень знань, умінь і навичок у певній сфері діяльності людини, а компетентність — набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, що включає знання, вміння і навички, досвід, цінності, емоції, ставлення, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

❑ **Комунікативна компетентність є водночас є об'єктом, результатом, кінцевою метою навчання мови і включає мовно-мовленнєву, соціокультурну, діяльнісну (стратегічну).**

❑ Оптимальною системою, яка згармонізувала б мовний і мовленнєвий розвиток учнів і забезпечила належний рівень комунікативної компетентності у єдності всіх її складників, нами було визнано **модель вивчення мови на основі текстів** широкого спектру проблематики, що належать до різних типів, стилів і жанрів.

ТЕКСТ

- багатofункційна мовна й лінводидактична одиниця;
- реалізована в усній або писемній формах;
- має власну внутрішню структуру,
- характеризується змістовою, граматичною завершеністю, інформативністю;
- є продуктом монологічного й діалогічного мовлення,
- дієвим засобом комунікації, способом пізнання дійсності
- та розвитку особистості суб'єкта навчання.

Базові знання

Українська мова, українська література, зарубіжні літератури (у перекладі українською мовою), мова та література корінного народу або національної меншини

Інформація: джерело інформації; інформація текстова, графічна, числова тощо; достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість інформації; надійність і ненадійність джерел інформації; критерії добору і способи пошуку інформації; явна і прихована інформація; факти і судження; маніпуляція і пропаганда.

Комунікація: комунікативна взаємодія; ситуація спілкування; адресат, адресант; форма і зміст повідомлення; мета і позиція мовця; комунікативні наміри співрозмовників; важливі та другорядні деталі повідомлення; прихований зміст повідомлення; вербальні та невербальні засоби; типові стратегії мовленнєвої взаємодії; аргументація; інтонаційні засоби; емоційний стан співрозмовників; формули мовленнєвого етикету; жанрові форми мовлення; різноманітні стратегії продукування ідей; принципи етики спілкування, норми літературної вимови; соціокультурні норми; стереотипи, протидія та попередження дискримінації, цькування (булінгу); протидія пропаганді та маніпуляції; ненасильницька комунікація; суспільно-культурний контекст; цифрове середовище; безпечна поведінка у цифровому просторі; онлайн-взаємодія; форми презентації; академічна доброчесність.

Текст: різновиди текстів (одиночні і множинні, цілісні, перервані і змішані); опис, розповідь, роздум; стилі та жанри; структура тексту; фрагментарні тексти; зміст прочитаного; тема; мікротема; ідея; проблеми в тексті; підтекст; культурно-історичний контекст; гіпертекст у медіатексті; особистий і суспільний досвід; мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду).

Літературний твір: художні твори українських і зарубіжних авторів; література корінних народів і національних меншин; актуальна національна та загальнолюдська, зокрема морально-етична, проблематика творів; роди і жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; літературно-мистецькі епохи, напрями, течії та стилі; індивідуальний стиль; естетична цінність літературного твору; відкритість творів літератури до інтерпретації; художній переклад; читацький досвід, емоційний стан читача.

Мовні засоби: мова як система; мовні одиниці різних рівнів, їх характерні ознаки та функції в мовленні; мова як відображення картини світу; мовна норма та її динамічність в історико-культурному контексті; помилка; засоби художньої виразності.

Писемні тексти

- реклама
- біографії й автобіографії
- брошури та листівки
- каталоги
- словники та граматичні довідники
- енциклопедії
- народні казки та легенди
- графіті
- інструкції
- запрошення
- журнали
- етикетки та упаковка
- листи (ділові та особисті)
- списки, нотатки й особисті повідомлення
- карти
- меню
- газетні та журнальні статті
- п'єси, сценарії
- програми
- анкетування
- рецепти
- звіти
- посібники
- художні твори (епічні, ліричні, драматичні й под.)
- вивіски, повідомлення й оголошення
- статті підручника
- квитки та розклади
- банери
- книжкові обкладинки
- буклети
- мультфільми
- комікси
- дошки оголошень
- плакати
- альманахи
- атласи
- колажі
- вітальні листівки
- графічні організатори
- книжки з малюнками
- електронна пошта

Усні тексти

- реклама або оголошення
- обряди (релігійні та світські)
- діалоги
- формальні та неформальні бесіди
- співбесіди
- телефонні повідомлення
- усні розповіді та історії
- вистави
- усні доповіді та презентації
- пісні
- телефонні розмови
- розповідання історій
- виступи
- рими, поезія

Мультимедійні тексти

- комп'ютерні та настільні ігри
- кінофільми
- слайдові / відеопрезентації
- телевізійні програми
- вебсайти
- CD-ROM, мультимедійний проєктор
- цифрові слайд-шоу
- чати
- блоги

Як же справді досягти головних цілей уроку?

Поставте собі такі запитання:

Відповідність навчальній програмі:

- Що вивчали раніше? Що будемо вивчати завтра? Чи пов'язані ці уроки?
- Які основні результати навчання? Які другорядні?
- Які види навчальної діяльності є основними для досягнення результатів навчання?
- Які види навчальної діяльності я можу пропустити?

Динаміка освітньої діяльності

- Подумайте про: темп, стилі навчання, чи потрібно виконувати дії в певній послідовності?

Очікувані труднощі:

- Як я буду розв'язувати мовні питання?
- Що робити учням, які раніше закінчили? Що необхідно підготувати для цього?

Вимова та виправлення помилок:

- Де я можу застосувати це у своєму уроці?

Захопливі уроки

- ***пов'яжіть урок із життям ваших учнів; продемонструйте їм, чим цей урок буде корисним для них у реальному світі.***

Вибір учнів

- Чого хочуть навчитися ваші учні? Учні будуть набагато більше вмотивовані, якщо вони братимуть участь у плануванні уроків.

Автентичний

- використовуйте автентичні матеріали, якщо можете, щоб ***подолати прірву між класом і реальним світом.***

Вимоги до компетентнісно зорієнтованого уроку

Спрямованість уроку – соціалізація учнів

Реалізація компетентнісного підходу – це компетентнісно зорієнтовані запитання і завдання

Особистісно орієнтоване навчання – створення умов для особистісного розвитку кожного учня (розвивальне середовище, індивідуальні та диференційовані завдання)

Спрямованість навчання на особистість учня – учень визначає зміст роботи, ставить цілі, обирає форми діяльності, рефлексує

Інтерактивний і діалоговий характер навчання – спілкування і співпраця учнів

Діяльнісна основа – діяльність спрямована на саморозвиток, самодіяльність, вироблення власних способів освоєння світу

Розвиток критичного мислення – завдання на розвиток логічного мислення, критичного оцінювання подій чи явищ, уміння приймати самостійні виважені рішення

Варіантність і гнучкість структури уроку

Технології – ІКТ, особистісно орієнтовані (ігрові, проєктні, колаборативне та розвивальне навчання)

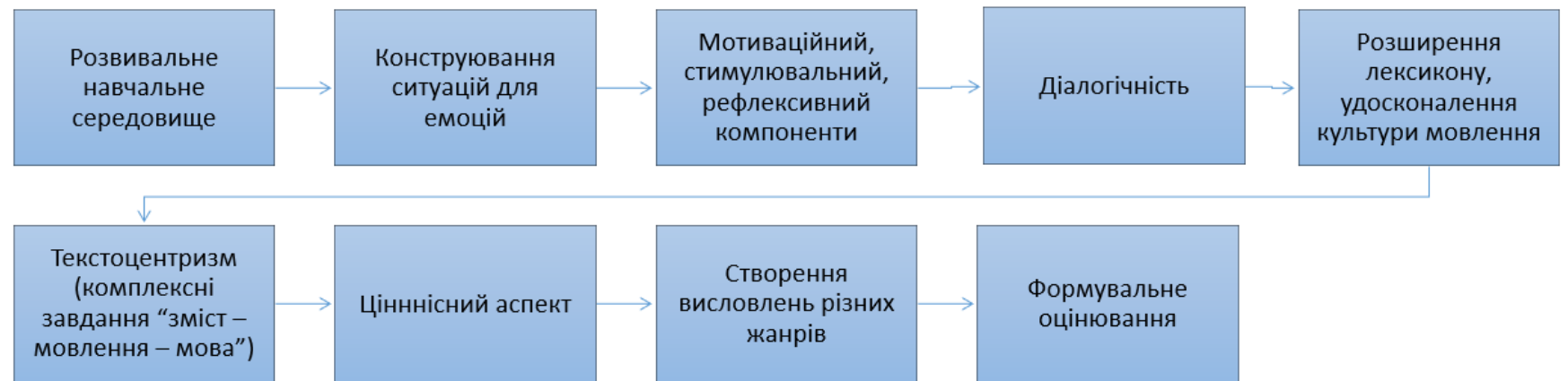
Методи: проєктів, дискусійні, ігрові, КМ, інтерактивні, частково-пошукові, дослідницькі

В основі уроку словесності – доступність, непередбачуваність, проблемність (за Н.Голуб)

- Цілевизначення – планування роботи – пошук інформації – самооцінювання - рефлексія

Методи формування усної комунікативної компетентності:

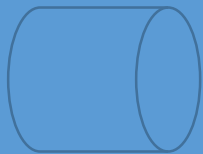
- навчальні діалоги (імітації), рольові та ділові ігри;
- доповіді, повідомлення;
- обговорення, дискусії, виступи в дискусіях і захистах проектів у ролі опонента.

Методи формування писемної комунікативної компетентності:

- рольові й ділові ігри (у ролі Того, хто пише, й Того, хто читає);
- підготовка заміток, нарисів, інтерв'ю, статей ін. текстів для ЗМІ з урахуванням цільової аудиторії;
- навчальні проекти, які потребують проведення опитування, бесід, інтерв'ю

Методи формування інформаційної компетентності:

- пошук і систематизація інформації з різних джерел;
- завдання, пов'язані з інтерпретацією, аналізом, узагальненням зібраної інформації;
- підготовка творів різних жанрів, повідомлень, доповідей та ін.

Модель 5Е: концепція реалізації в освітньому процесі

Освітня модель "5 Е" реалізує навчання через дослідження: учні вчаться ідентифікувати проблему, ставити питання, розв'язувати та пояснювати їх на основі проведених досліджень з подальшим самооцінюванням власної дослідницької діяльності.

Дослідження — це багатогранна діяльність, яка передбачає:

- проведення спостережень, досліджень, експериментів;
- постановку питань; аналіз інформації з різноманітних джерел; планування проведення спостережень, досліджень, експериментів; аналіз отриманих результатів, отриманих під час дослідницької діяльності;
- використання інструментів для збору, аналізу та інтерпретації даних; формулювання аргументованих відповідей для підтвердження чи спростування гіпотези;
- презентацію результатів дослідження.

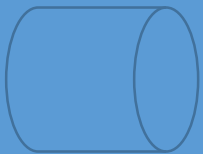

Історичний екскурс розроблення моделі

Модель “5 E” —була розроблена наприкінці 1980-х років для використання на уроках природничих дисциплін і базується на моделі навчального циклу (Atkin & Karplus, 1962; Bybee & Landes, 1990). Існує ряд наукових досліджень у природничій освітній галузі, які свідчать про те, що реалізація циклічної навчальної моделі забезпечує краще запам'ятовування учнями навчальної інформації природничого змісту, розуміння сутності природничих наук та їх взаємозв'язок, розвиваються вміння ставити запитання, розмірковувати, доводити власну думку (Abraham & Renner, 1986; McComas III, 1992; Abraham, Renner, & Birnie, 1985).

Модель “5 E” забезпечує простий, але ефективний спосіб конструювання уроку, заснованого на дослідженні, з будь-якого навчального предмету.

У порівнянні з традиційними моделями викладання, освітня модель “5 E” надає розширені можливості для проведення учнями наукового пошуку/дослідження (Bybee 2009) під час уроку або циклу уроків.

Освітня модель “5 E”:

- включає п'ять послідовних етапів: залучення, дослідження, пояснення, розширення та оцінювання;
- деталізує ідеї, концепції та удосконалює наукові навички, необхідні для проведення учнями дослідження на кожному етапі навчання; реалізує навчання через дослідження;
- надає безліч можливостей для проведення оцінювання навчального поступу учнів та диференціації змісту навчального матеріалу.

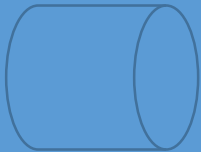
Етапи освітньої моделі “5 E” “Залучення”

Залучення учнів до дослідження здійснюється через встановлення зв'язку нової теми або концепції, що розглядається з вже набутими набутими вміннями та знаннями. На цьому етапі необхідно активно заохочувати учнів ставити якомога більше запитань, враховуючи їх життєвий досвід, фіксувати помилкові уявлення для подальшого їх розгляду після проведених досліджень.

Мета етапу “Залучення” —зацікавити та мотивувати учнів до вивчення нової теми чи концепції.

“Дослідження”

Дослідження проблеми, пов'язаної з новою темою або концепцією. Учні формують запитання та припущення/гіпотези. Визначаються ключові поняття теми, які необхідно дослідити практично. Розвиваються уміння, необхідні для перевірки висунутих припущень/гіпотез. Вчитель не надає прямих інструкцій для проведення досліджень. Навчальна діяльність спрямовується через систему уточнюючих запитань, пов'язаних з дослідженням проблеми. На цьому етапі учням надається час для уточнення своїх припущень/гіпотез, оскільки вони починають розмірковувати над результатами проведених досліджень.

“Роз’яснення”

Аргументоване пояснення припущень/гіпотез на основі даних, отриманих під час дослідження з використанням відповідної наукової термінології. Сформульовані пояснення/висновки пов’язуються з припущеннями/гіпотезами, висловленими на початку уроку. Використовуючи конкретні приклади, вчитель надає розгорнутих пояснень основних понять теми. Наприклад, вони можуть зрозуміти життєвий цикл одного виду або певну форму правління.

“Поглиблення”

Учні використовують набуті уміння чи знання для розв’язання навчального завдання, проблемного питання, життєвої ситуації чи моделюванні об’єктів/процесів/явищ. Здобута інформація використовується учнями для формулювання нових припущень/гіпотез та їх перевірки на основі проведення нових досліджень.

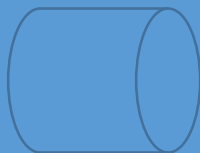
“Оцінювання”

Порівнюються припущення/гіпотези сформульовані на етапі “Залучення” з результатами, отриманими під час дослідження та висновками. виправляються хибні припущення. Представляються результати дослідження (індивідуальні, групові) письмово чи у вигляді презентацій продуктів дослідницької діяльності.

Вчитель оцінює навчальний поступ учнів, використовуючи інструменти підсумкового чи формувального оцінювання.

Етапи освітньої моделі "5 E"	Діяльність вчителя	Діяльність учнів
Залучення		
<ul style="list-style-type: none">☐ зацікавлює до пізнання;☐ актуалізує набуті вміння та знання;☐ акцентує увагу на проблемі дослідження;☐ формулюються припущення/гіпотези	<ul style="list-style-type: none">☐ мотивує учнів до пізнання;☐ використовує попередньо набуті вміння та знання для формулювання припущень/гіпотез;☐ фіксує утруднення в поясненнях	<ul style="list-style-type: none">☐ ставить запитання;☐ відповідає на запитання, демонструючи власну точку зору

Дослідження

- ознайомлює з новими поняттями, ключовими ідеями концепцій;
- формує нові навички;
- формує процедурні уміння;
- актуалізує життєвий досвід;
- пов'язує існуючі знання з новими;
- забезпечує усвідомлення на практичному рівні розуміння теми/концепції

- виступає в ролі фасилітатора;
- спостерігає і слухає учнів, коли вони працюють індивідуально
- чи в групах;
- ставить ряд питань, пов'язаних з дослідженням;
- заохочує учнів до активної співпраці

- досліджує, перевіряє припущення/гіпотези;
- фіксує результати досліджень, висловлює ідеї;
- узагальнює результати досліджень;
- робить висновки на основі отриманих результатів;
- обговорює можливі альтернативи розв'язання завдань

Роз'яснення		
☐ встановлює зв'язок з попередньо набутими знаннями з новими;	☐ заохочує учнів пояснювати свої	☐ надає обґрунтовані відповіді на запитання;
☐ розкриває сутність нових понять	☐ спостереження та висновки своїми словами; ☐ формулює визначення понять та пояснює їх сутність; ☐ ставить проблемні питання із метою підтримання дискусії; ☐ аналізує відповіді учнів	☐ ставить запитання вчителю з метою поглиблення знань; ☐ працює з додатковими джерелами / проводить додаткові дослідження ☐ активно співпрацює з однокласниками/тоднокласницями

Поглиблення

- застосовує нові знання в нових та подібних ситуаціях;
- описує/пояснює, використовуючи наукову термінологію, об'єкти, процеси, явища

- використовує раніше засвоєну інформацію як засіб для активізації додаткового навчання;
- мотивує учнів до нового пізнання

- застосовує нові терміни та визначення під час пояснень;
- використовує відому інформацію для проведення дослідження,
- ставить запитання та робить обґрунтовані висновки;
- фіксує результати спостережень, обґрунтовані ідеї, пояснення, шляхи вирішення проблеми висновки

Оцінювання

реалізує різні підходи до оцінювання навчального поступу учнів (самооцінювання, перехресне оцінювання, оцінювання вчителем);

розкриває особливості розуміння учнем нових об'єктів, концепцій, явищ, процесів через практичну діяльність

ставить відкриті запитання;

спостерігає за поведінкою учнів, коли вони вивчають і застосовують нові поняття;

заохочує учнів оцінювати власний навчальний поступ

демонструє розуміння навчального матеріалу та використовує набуті вміння у нових та змінених ситуаціях;

відповідає на відкриті запитання;

надає обґрунтовані відповіді, пояснюючи події або явища;

оцінює власний навчальний поступ